

58 חיים יהיו טהורים בעתיד. משיבה הגמרא: **בְּדָבַר הַקָּדָשׁ** – כמו
 59 שביאר רב חסדא במסכת סנהדרין (קט) מנין ידע נח לקחת רק בעלי
 60 חיים שלא נעבדה בהם עבירה, **דְּאָמַר רַב הַקָּדָשׁ**, נח הַעֲבִירָן וְאֵת כָּל
 61 בעלי החיים] לִפְנֵי הַתִּיבָה כְּדִי לְהַכְנִיס אֵלֶיהָ, כָּל שֶׁהִתִּיבָה
 62 קוֹלְמָתָהּ וְיִכּוֹל הִיא לְהִכְנִס בְּיָדוֹעַ שְׁלֵא נִעְבְּדָה בּוֹ עֲבִירָה, וְאִם כֵּן
 63 באופן זה גם ידע שְׁהוּא עֵתִיד לְהִיטֵּן טְהוֹר, וְאִם אִין הַתִּיבָה קוֹלְמָתָהּ
 64 בְּיָדוֹעַ שֶׁנִּעְבְּדָה בְּהֵם עֲבִירָה, או שֶׁהָן עֲתִידִים לְהִיטֵּן טְהוֹרִין.
 65 הגמרא מביאה דעה אחרת כיצד ידע נח באלו בעלי חיים לא נעבדה
 66 עבירה, וכך גם ידע מי מהם טהורים: **רַבִּי אֶבְרָהָם אָמַר, אָמַר קָרָא** –
 67 נאמר בפסוק (בראשית טו) **וְהַקְּבָאִים וְכָר וְנִקְבָּה, כְּלוּמַר, נַח הַכְּנִיס**
 68 לתיבה רק בעלי חיים הַקְּבָאִין מְאִילֵיהוֹן, וידע שאלו לא נעבדה בהם
 69 עבירה, ובאופן זה גם ידע על פי הציטוי של הקב"ה, שמיני בעלי
 70 החיים שבאו אליו מאליהן שבעה שבעה הם הטהורים, והמינים
 71 שבאו אליו שנים שנים הם הטמאים.
 72 הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא: **אָמַר מַר וְהַכֵּל קָרְבוֹ עוֹלוֹת**
 73 – קודם הקמת המשכן היו כל הקרבנות עולה. מדייקת הגמרא:
 74 משמע שעולות אין אבל שְׁלָמִים לֹא הקריבו, מקשה הגמרא: וְהָא
 75 בְּתִיב קוֹדֵם מִתַּן תּוֹרָה (שמות כד ה) וְיִזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים,
 76 וּמוֹכַח שֶׁהִקְרִיבוּ שְׁלָמִים. מתרצת הגמרא: **אָלָא אִימָא** – אלא כך
 77 תפרש את הברייתא, עד כאן עסקנו בבעלי חיים שהותרו בהקריבה,
 78 ומעתה אנו דנים באישים המקריבים, הכל – בין ישראל ובין נח
 79 קָרְבוֹ – הקריבו עולות, (ושלמים והתניא אבל שלמים לא כי אם
 80 עולות) [וְלִבְנֵי נַח] עולות אין – אכן כולם הקריבו, אבל שְׁלָמִים לֹא
 81 כולם הקריבו, אלא רק ישראל הקריבו אותם מוזמן מתן תורה,
 82 שכאשר משה זרק על העם את דם הברית, חלה עליהם קדושת
 83 ישראל והותרו בהקרבת שלמים, ולכן הקריבו שלמים.
 84 אומרת הגמרא: סוגיא זו סוברת בְּמָאן דְּאָמַר – כאמורא הסובר שלא
 85 קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נַח. דְּאִתְמַר רַבִּי אֶלְעָזָר רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינְיָא,
 86 חַד אָמַר קָרְבוֹ – הקריבו [שְׁלָמִים בְּנֵי נַח] וְחַד אָמַר לֹא קָרְבוֹ –
 87 לא הקריבו בני נח שלמים. שואלת הגמרא: **מָאִי טַעְמָא דְּמָאן דְּאָמַר**
 88 – של הסובר שקָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נַח. משיבה הגמרא: **דְּבָתִיב – כתוב**
 89 בפסוק בענין הקרבן שהקריב הבל (בראשית ד טז) **וְהִכֵּל הַבִּיא גַם הוּא**
 90 מִבְּכוֹרוֹת צֹאנֹו וּמִחֲלִבְיָהוֹן, ויש לדרוש אִיזְהוּ דְּבַר, כְּלוּמַר מִהוּ
 91 הַקְּרִיב שְׁחֵלְבֹו –[האימורים] קָרַב לְגַבִּי מִזְבֵּחַ וְאִין כּוֹלֹ קָרַב לְגַבִּי
 92 מִזְבֵּחַ אֵלָא מִיּוֹעַד לֹאכִילַת הַבְּעֵלִים, הוּי אֹמַר זֶה שְׁלָמִים, מִכָּאן
 93 שֶׁבֵן נַח הִקְרִיב שְׁלָמִים. שואלת הגמרא: **מָאִי טַעְמָא דְּמָאן דְּאָמַר** –
 94 של הסובר שבני נח לא קָרְבוּ שְׁלָמִים. משיבה הגמרא: **דְּבָתִיב –**
 95 כתוב בענין האמות בימות המשיח 'עוֹרִי צִפּוֹן וּבּוֹאִי תִימִן' (שיר
 96 השירים טו ט), ודרשו חכמים, תְּתַנַּעַר – תטרף שלוותה של אֹמְהָ
 97 שְׁמַעְשֵׂיָהּ בְּצִפּוֹן – שמקריבה רק עולה שדינה להשחט בצפון וכאשר
 98 ישראל מקריב אותה, והיינו בני נח שמקריבים רק עולות, וְתִבּוֹא אֵל
 99 מִלֶּךְ שְׁמִיחָא אֹמְהָ שְׁמַעְשֵׂיָהּ בְּצִפּוֹן וּבְדָרוֹם, כְּלוּמַר יִשְׂרָאֵל
 100 שמקריבה גם עולה ששחיטתה בצפון וגם שלמים ששחיטתם בכל
 101 מקום בעזרה והיינו גם בדרום.
 102 מקשה הגמרא: וְמָר נְמִי – גם האמורא הסובר שבני נח לא הקריבו
 103 שלמים, צריך לבאר את הפסוק לשיטתו, **הַקְּרִיב** – הלא כתוב
 104 בקרבנו של הבל וּמִחֲלִבְיָהוֹן, ומשם מוכח שֶׁבֵן נַח הִקְרִיב שְׁלָמִים.
 105 מתרצת הגמרא: תיבת 'חלביהו' אין משמעותה אימורים, אלא
 106 הכוונה שהבל הביא קרבן עולה מִשְׁמִינֵיהוֹן [יִדְהוּן] – מזהמנים
 107 המוכחרים שבעדרו.
 108 מקשה הגמרא: וְמָר נְמִי – גם האמורא הסובר שבני נח הקריבו
 109 שלמים, צריך לבאר את הפסוק לשיטתו, **הַקְּרִיב** – הלא כתוב 'עוֹרִי
 110 צִפּוֹן' והוכחנו מדרשת חכמים שבני נח לא הקריבו שלמים. מתרצת
 111 הגמרא: הפסוק [ההוא] – 'עוֹרִי צִפּוֹן', בְּקִיבוּיָן גְּלוֹת הוּא דְּבָתִיב,
 112 והפסוק פונה לרוח צפונית ולרוח דרומית להתעורר ולקבץ את
 113 גלויות ישראל שהתפוררו שם.
 114 מקשה הגמרא: וְהָא בְּדַבְרֵי מִשָּׁה לְפָרְעָה כְּתוּב (שמות י

1 עוד נאמר בברייתא, שקודם שהוקם המשכן הותרו להקריב זָרִים
 2 וְנִקְבּוֹת, תְּמִימִין וְכַעֲלֵי מוּמִין, (דָּאמַר מַר תַּמּוֹת וְזָכוֹת בְּפִתְמָה
 3 וְאִין תַּמּוֹת וְזָכוֹת כְּעוֹפּוֹת וְאִיתְקַשׁ פִּתְמָה לְעוֹף תְּמִימִין וְכַעֲלֵי
 4 מוּמִין) לְאֶפְסֵי – למעט מחוסר אבר דלא הותר להקריבה.
 5 הגמרא מביאה מקור לדין שמחוסר אבר אסור בהקריבה לבני נח:
 6 (אמר) [דָּאמַר] רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּן לְמַחְסַר אָבְר שְׁנָאסַר בְּהַקְרִיבָה
 7 לְבְנֵי נַח, תְּלַמּוּד לּוּמַר (בראשית ויט) **וְמִכָּל הַחַי מִכָּל בְּשָׂר וְגו'** תְּבִיא
 8 אֶל הַתִּיבָה, אָמַרְהָ תּוֹרָה הַבֵּא לתיבה פִּתְמָה שְׁשֵׁלִימָה בְּאִיבֵרִיהָ
 9 וְשִׁחִינָן רֵאשֵׁי אֲבִירָן שְׁלָה, ולא מחוסרת אבר. ואם הקפיד הכתוב
 10 שלא יביא לתיבה מחוסר אבר, מסתבר שהטעם הוא כדי שיקריב
 11 קרבן מבהמות שלימות.
 12 מקשה הגמרא: וְדִלְמָא 'זמכל החי' בא לְמַעוֹפֵי שלא יביא בהמה
 13 טְרִיפָה שאינה יכולה לחיות. מתרצת הגמרא: הָהוּא – המיעוט של
 14 טריפה, מ'ל'חיות וְרַע' (a t o s) נְפָקָא – נלמד, וכך נאמר לנח, הבא
 15 בעלי חיים שיוולדים ולדות, ולא טריפה שאינה יולדת.
 16 מקשה הגמרא: הַנִּיחָא לְמָאן דְּאָמַר טְרִיפָה אִינָה יוֹלְדָת, שניתן
 17 למעט טריפה מזהציווי 'לחיות ורע', אָלָא לְמָאן דְּאָמַר טְרִיפָה יוֹלְדָת
 18 מָאִי אִיכָא לְמִמַּר, הרי מתקיים בה התנאי 'לחיות ורע', ואת המיעוט
 19 של טריפה צריך ללמוד מהפסוק 'זמכל החי', וחזרת הקושיא מנין
 20 נדע למעט מחוסרת אבר.
 21 מתרצת הגמרא: הָאמַר קָרָא – הלא נאמר בפסוק (שם וט) 'תְּבִיא אֶל
 22 הַתִּיבָה לְחַיִּית אֲתָךְ, ויש לפרש 'אתך' בְּדוּמִין לָךְ, וכיון שנח אינו
 23 טריפה כך עליו להביא בהמות שאינן טריפה.
 24 מקשה הגמרא: וְדִלְמָא נַח גּוֹפִיָה טְרִיפָה הוּא – ושמן נח עצמו היה
 25 טריפה, ואין למעט טריפות מ'אתך'. מתרצת הגמרא: תְּמִים בְּתִיב
 26 בִּיָה – בנח נאמר (שם טו) **וְנַח אִישׁ צִדִּיק תְּמִים**, ו'תמים' משמעותו
 27 שלם בגופו שאינו טריפה. מקשה הגמרא: וְדִלְמָא 'תמים' אינו בגופו
 28 אלא בְּדַרְבָּדִין, כְּלוּמַר שְׁהוּא עֵינֵי וּסְבֵלָן. מתרצת הגמרא: צִדִּיק בְּתִיב
 29 בִּיָה – כבר נאמר עליו שהיה צדיק, והיינו עניו וסבלן, וממילא 'תמים'
 30 הכוונה בגופו. שואלת הגמרא: וְדִלְמָא תְּמִים בְּדַרְבָּדִין, והוא עניו
 31 וסבלן, וצִדִּיק בְּמַעֲשָׂיו, ואין בידו חטם.
 32 משיבה הגמרא: אִי סְלָקָא דְּנֶסֶךְ דְּחַסְדָּה גּוֹפִיָה טְרִיפָה הוּא – שנח
 33 עצמו היה טריפה, מִי קָאמַר לֵיהּ – וכי היה הקב"ה אומר לְנַח
 34 דְּכוּוְתָךְ צִייל – טריפות כמוך הבא לתיבה, אבל שְׁלָמִים לֹא תַעֲיִיל
 35 – אבל בהמות שלימות ובריאות לא תביא, הלא לא מסתבר לוֹמַר
 36 כך, ומוכח שנח עצמו לא היה טריפה. ומכיון שממעטים טריפה
 37 מ'אתך', אפשר למעט מ'כל החי' מחוסרת אבר.
 38 שואלת הגמרא: וּמֵאֲחַר דְּנִפְקָא לָן – שממעטים מ'אתך' שלא
 39 להביא טריפה לתיבה, הציטוי 'ל'חיות ורע' לְמָה לִי – מה מלמדנו.
 40 משיבה הגמרא: מָהוּ דְּתִימָא – שְׁמָא תִּאמַר ש'אֲתָךְ' הַכוּוּנָה שִׁיבִיאם
 41 לְצִוְתָא בְּעֵלְמָא – שיהיו לנח לחברה שלא יהיה בודד בתיבה, ואם
 42 כֵּן אִפִּילֵי בַעַל חַיִּים יִקְוּ וְאִפִּילֵי קָרִים – שאין באפשרותם ללדת
 43 רשאי היה להביא לתיבה, מִשְׁמַעֵן לָן – משמענו הכתוב 'לחיות
 44 ורע' שהכוונה להביא בעלי חיים לקיום העולם. ואם כן מיותרת
 45 תיבת 'אתך', ועל כרחק למדים ממנה למעט טריפה.
 46 הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא שהובאה לעיל (קטז): שנינו
 47 בברייתא, שעד שלא הוקם המשכן הותרו כל בעלי החיים בהקריבה
 48 ובלבד שהיו מְהוֹרִין אֶכְל לֹא טְהוֹרִין. מקשה הגמרא: הלא הובא
 49 לעיל שדיני הקרבת הקרבנות קודם מתן תורה נלמדים מהקרבנות
 50 שהקריב נח, ואם כן גם האיסור להקריב טמאים נלמד משם, וּמִי הוּוּ
 51 וְכִי הָיוּ בְּעֵלֵי חַיִּים טְהוֹרִין וְמִהוֹרִין בְּתֵימָא שְׁעָתָא – באותה שעה,
 52 הלא עדיין לא ניתנה התורה, ושמן הציטוי שנצטוה נח לקחת בהמות
 53 מנין טהור וממין טמא, משמעות אחרת לו.
 54 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנְתָן,
 55 כְּשֵׁנֵאמַר לִנְח לְקַחַת שְׁבַעַה מִזְּהִינִים הַטְהוֹרִים, הַכוּוּנָה מְאִוְתָן
 56 (שלא נעבדה בהן עבירה) [הַעֲתִידִין לִיטְהַר] כאשר תינתן התורה
 57 לישראל. שואלת הגמרא: מָנָא הוּוּ יִרְעֵי – מנין ידע נח אלו בעלי

1 מה עופות שאין המום פוסל בהן. דאמר מר (תמורה דף יד.) אין תמות וזכרות
 2 בעופות: זמן פוסל בהן. דהא רבינהו להו גבי פיגול בפי' בית שמאי (לעיל מד.) אלמא
 3 פסול בהו זמן: תורת זבח השלמים. תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה
 4 קטנה למה שאמור בענין ומה אמור באותו ענין זמן לתורה וזמן לשלמים ומחשבת
 5 פיגול דהא דאיצטריך לרבינוהו משום דאתי מבנין אב דהלן ישרף והוינא ישרף דלא
 6 יפסול בהו זמן לפיכך הוצרך לרבותו: לעשות זמן כמה קמנה בזמן כמה גדולה.
 7 לתורה יום ולילה ולשלמים שני ימים ולילה אחד ונותר נמי מפיגול יליף (שם) מגוש
 8 דעון ען וטמא נמי בהדיא פרשתא כתיב (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל וגו':
 הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

1 ומה עופות שאין המום פוסל בהן. דאמר מר (תמורה דף יד.) אין תמות וזכרות
 2 בעופות: זמן פוסל בהן. דהא רבינהו להו גבי פיגול בפי' בית שמאי (לעיל מד.) אלמא
 3 פסול בהו זמן: תורת זבח השלמים. תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה
 4 קטנה למה שאמור בענין ומה אמור באותו ענין זמן לתורה וזמן לשלמים ומחשבת
 5 פיגול דהא דאיצטריך לרבינוהו משום דאתי מבנין אב דהלן ישרף והוינא ישרף דלא
 6 יפסול בהו זמן לפיכך הוצרך לרבותו: לעשות זמן כמה קמנה בזמן כמה גדולה.
 7 לתורה יום ולילה ולשלמים שני ימים ולילה אחד ונותר נמי מפיגול יליף (שם) מגוש
 8 דעון ען וטמא נמי בהדיא פרשתא כתיב (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל וגו':
 הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

המשך ביאור למס' זבחים ליום ראשון עמ' א

35 שְׁנֵאמַר בענין ירידת ה' על הר סיני במתן תורה (תהלים טו ט), 'קול ה'
 36 יחולל אילות ויחשף יערות/ ופירושו, קולו של הקב"ה שנשמע במתן
 37 תורה, והפחיד את העמים החזקים כאילות, והעמידה המשולים לעצי
 38 היער הופשטו מכבודם. ו'בְּהִיכְלוֹ פִּלּוּ אֹמֵר כְּבוֹד' - ובהיכלו של
 39 כל מלך ומלך, כולו אומר כבוד להקב"ה, לפי שנתקבצו בולם אצל
 40 בלעם הרשע ואמרו לו, מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול
 41 בא לעולם, (אמר להם) האם ה' למבול יושב' (שם טו ט), כלומר האם
 42 הקב"ה עומד להביא שוב מבול. [אמר להם] בלעם, 'וישב ה' מלך
 43 לעולם', כלומר, כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול
 44 לעולם. אמרו לו לבלעם, שמא מבול של מים אינו מביא, אבל
 45 מבול של אש מביא על העולם, שְׁנֵאמַר (שעריה טו טז) 'כי (הנה) באש
 46 ה' נשפט - עושה משפט לאומות העולם. אמר להן בלעם, כבר
 47 נשבע שאינו משחית כל בשר. שאלו האומות את בלעם, ומה קול
 48 ההמון הזה ששמענו. אמר להם בלעם, חמדה מוכה שהיא התורה
 49 יש לו בבית נגזרו שהיתה נגזרה אצלו תשע מאות ושבעה וארבעה
 50 דורות קודם שנקרא העולם וביקש ליתנה לבניו, שְׁנֵאמַר (תהלים טז
 51 א) 'ה' עוז לעמו יתן/ רעוז היא התורה שהיא מענום של ישראל.
 52 [מיד] פתחו בולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום'. ומאחר
 53 ומצאנו שאומות העולם הכירו בישראל שהם עמו של הקב"ה ושנתן
 54 להם את התורה, מסתבר שגם יתרו שהתגייר עשה זאת כששמע על
 55 מתן תורה לישראל.
 56 רבי אליעזר אומר, קריעת ים סוף שמע יתרו וכן, שְׁנֵאמַר (יהושע
 57 א) 'וייהי כשמוע כל מלכי האמורי וגו' את אשר הוביש ה' את מי
 58 הירדן מפני בני ישראל וגו' וימס לבכם ולא היה גם עוד רוח מפני בני
 59 ישראל. ואף רחב הוזהר סיפרי על פחדם של האומות כששמעו על
 60 קריעת ים סוף, ואמרה לשלוחי יהושע (שם ב ט) 'כי שמענו את אשר
 61 הוביש - הפך ליבשה ה' את מי ים סוף/ ובפסוק שלאחריו נאמר
 62 וינשעו וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם, ומסתבר שיתרו
 63 התגייר כששמע זאת.
 64 שואלת הגמרא: מאי שנא הָתָם - מדוע שונה הלשון שם כאשר
 65 האומות שמעו על בקיעת הירדן, דְּאָמַר (ליה) - שנאמר שם וְלֹא
 66 הָיָה כֶּם עוֹד רוּחַ, וּמֵאֵי שְׁנָא הָבָא - ומדוע שונה הלשון כששמעו
 67 על קריעת ים סוף, דְּקָאָמַר - שנאמר וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ.

1 כד' (י'אמר משה גם אתה תתן פְּדִינֵנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעִשְׂיֵנוּ לַה'
 2 וּלְכַאוּרָה תִּיבַת זְבָחִים' משמעותה 'שלמים/ שהרי 'עולות'
 3 כתוב בנפרד, והכוונה שפרעה יתן להם בהמות להקריב שלמים
 4 ועולות, והלא קודם מתן תורה דינם היה כדון בני נח, ומוכח שבני נח
 5 הקריבו שלמים.
 6 מתרצת הגמרא: כוונת משה היתה שפרעה יתן להם 'זבחים', כלומר
 7 בהמות הנשחטות לְאֹכִילָה וגם עולות לְהִקְרִיבָה.
 8 מקשה הגמרא: וְהָא פְּתִיב - והלא כתוב (שם יח יב) 'וַיִּקַּח יִתְרוֹ (חֹתֶנִּי
 9 מִשֵּׁה) עֹלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים/ ולכאורה הכוונה שקודם מתן תורה
 10 וידינם היה כדון בני נח) הקריב יתרו עולה ושלמים לה'. מתרצת
 11 הגמרא: הפסוק ההוא בענין יתרו, לְאַחַר מִתֵּן תּוֹרָה הוּא דְּבִתְיָב,
 12 ולאחר מתן תורה כאשר חלה קדושת ישראל על העם, הקריבו עולה
 13 ושלמים.
 14 מקשה הגמרא: הִנִּיחָא לְמָאן דְּאָמַר - מובן הדבר לדעה הסוברת
 15 ש[יתרו] אחר מתן תורה היה, אֵלֶּא לְמָאן דְּאָמַר - לדעה הסוברת
 16 ש[יתרו] קודם מתן תורה היה, מֵאֵי אִיבָא לְמִימַר - כיצד תישב
 17 את הפסוק שאומר שיתרו הקריב שלמים, הלא לפני מתן תורה
 18 נחשבו כולם לבני נח. דְּאִיתְמַר - שכך נאמרה מחלוקת האמוראים
 19 בבית המדרש, פְּנִי רַבִּי חֵיִיָא וּרְבִי יְהוֹשֻׁעַ בְּן לִוִּי נַחֲלֵק, חַד אָמַר
 20 יִתְרוֹ קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה הָיָה, וְחַד אָמַר יִתְרוֹ אַחַר מִתֵּן תּוֹרָה הָיָה.
 21 מתרצת הגמרא: לְמָאן דְּאָמַר יִתְרוֹ קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה הָיָה, קִשְׁכַּר
 22 כמאן דאמר לעיל ששלמים הקריבו פְּנִי נַח וְעַל כֵּן הִקְרִיב יִתְרוֹ
 23 שלמים.
 24 הגמרא תולה את מחלוקת האמוראים (מתי היה מעשה יתרו)
 25 במחלוקת תנאים: בְּתַנְיָא - כך נחלקו גם התנאים. נאמר בפסוק (שם
 26 ח ט) 'וישמע יתרו כהן מדין/ ויש לשאול מה שמועה שמע וכן
 27 ונתגייר - איזו שמועה שמע שהביאה אותו להתגייר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 28 אָמַר, מִלְּחַמַּת עַמְלֵק שָׁמַע וְכַא, שְׁהָרִי פְּתִיב בְּצִדּוֹ - כתוב בפסוק
 29 שקדם לביאתו של יתרו (שמות יז יג) 'ויחלש יהושע את עמלק ואת
 30 עמו לפי חרב', ומסמיכות הפסוקים יש ללמוד ששמועה זו הביאה
 31 אותו להתגייר.
 32 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַמּוֹדְעֵי אָמַר, מִתֵּן תּוֹרָה שָׁמַע [וְכַא], שְׁבִשְׁנִיתָנָה
 33 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל הָיָה קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּבִ"ה הוֹלֵךְ מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ
 34 וְכָל [מַלְכֵי] עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲחֻזְתָּן רַעְדָה פְּתִיבְלִיהֶן וְאָמְרוּ שִׁירָה,

המשך ביאור למס' זבחים ליום רביעי עמ' ב

10 שהוקדשה לשם עולת יחיד ונשחטה בחורף, שְׁהַכְּנִיחָה אַחֲרֵי
 11 שחיטתה לַפְּנִימִים - אל תוך המחיצות המקיפות את במת הציבור,
 12 קְלִטָּתָהּ מְחִיצוֹת לְכָל דְּבָר, שכל דיניה כעולה שהוקדשה לשם במת
 13 ציבור. ואילו רמי בר חמא אומר, שאם הוקדשה לשם במת יחיד,
 14 וללישאנא שהינה אם זה זמן שנודג בו במת יחיד, אין נודהים בה דיני
 15 במת ציבור.
 16 הגמרא מביאה ספק בענין קליטת מחיצות: בְּעֵי רַבִּי יוֹרְא, עוֹלַת -
 17 עולה שהוקדשה לשם בְּמַת יְחִיד,

1 שנינו בברייתא, שְׁחֻזָּה וְשׁוֹק וְתְרוּמַת לְחֵמֵי תּוֹרָה נוֹהֲגִין (בקרשי
 2 במה) [בְּכַמָּה] גְּדוּלָה, וְאִין נוֹהֲגִין (בקרשי במה) [בְּכַמָּה] קְטָנָה,
 3 ומשמע שבבמה גדולה הם נוהגים אף בזמן היתר הבמות. מתרצת
 4 הגמרא: אִימָא - תקן בברייתא ואמור כר, נוֹהֲגִין (בבמה) [בְּזֵמַן
 5 בְּמָתָה] גְּדוּלָה, כלומר בזמן איסור הבמות, וְאִין נוֹהֲגִין (בבמה) [בְּזֵמַן
 6 בְּמָתָה] - בזמן היתר הבמות, לא בבמת יחיד ולא בבמת ציבור,
 7 וכדברי רמי בר חמא.
 8 אומרת הגמרא: וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר - בדבר זה חולק רמי בר חמא
 9 על רבי אלעזר, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עוֹלַת בְּמַת יְחִיד - עולה

59 **נָבַח מִכָּל שְׂכָמֵי חֲמִישִׁים** שקלי כסף בשווי של חמישים שקלי זהב,
 60 **שֶׁתָּן שֵׁשׁ מֵאוֹת** שקלי זהב.
 61 **ג' רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ אֹמֵר**, תחילה נאמר 'וַיִּקֶּן דָּוִד אֶת הַגֵּרָן',
 62 **בְּדַמְפָּרֶשׁ בַּעֲנִין** בדברי הימים, 'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְבָּן בְּמִקְוֹם, שְׁקָלֵי זָהָב
 63 **מִשְׁקָל שֵׁשׁ מֵאוֹת** אָבָל אֵת הַכֶּקֶר לְעֹלָה וְהַמִּזְרִיגִים וְכָלִי הַכֶּקֶר
 64 **לְעֵצִים** קנה דוד בכסף שקלים חמישים. וכן נראה מהפסוקים שאת
 65 חמישים שקלי הכסף שילם דוד עבור הבקר וכליו והמזריגים, **דְּכַתִּיב**
 66 **(שמואל ב' כד כב)** 'וַיֹּאמֶר אַרְוֵנָה אֶל דָּוִד, יִקַּח וַיַּעַל אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ (הַמִּזְבֵּחַ
 67 **בְּעֵינָיו) רֵאשֵׁי הַכֶּקֶר לְקָרְבַּן עֹלָה, וְהַמִּזְרִיגִים (וְכָלִי הַכֶּקֶר) לְעֵצִים**
 68 **לְהַקְטִירָה בַּבַּמֶּה**, והכל במתנה. ונאמר שם שדוד סרב למתנה ושילם
 69 חמישים שקלי כסף, ויש להניח שהכוונה לבקר, למזריגים וכלי הבקר
 70 שעליהם דבר ארונה.
 71 רבי אלעזר בן שמוע הזכיר בדבריו את המזריגים וכלי הבקר שהם
 72 כלים העשויים מעץ, שאותם קנה דוד לעצים לצורך הקטרה על
 73 הבמה, ולכאורה כבר השתמש בהם ארונה, ומוכח שמורה רבי
 74 אלעזר בן שמוע שבבמה אין צורך להקפיד על עצים חרשים, וקשה
 75 על רבא שהצריך עצים חרשים לקרבן בבמה. מתרצת הגמרא: **וְרַבָּא**
 76 **אָמַר לָךְ – יַעֲנֶה לָךְ הַתָּם נָמִי בְּחֻדְתֵּי –** גם שם, בדוד וארונה,
 77 המזריגים וכלי הבקר היו חרשים.
 78 שואלת הגמרא: **מֵאֵי –** מה הם המזריגים. מבארת הגמרא: **אָמַר**
 79 **עֹלָא מִטָּה שֶׁל טוֹרְבָּל**. שואלת הגמרא: **מֵאֵי –** מה היא מטָּה שֶׁל
 80 **טוֹרְבָּל**. משיבה הגמרא: **אָמַר אַבְיִי עֵזְרָא דְקַרְקָסָא דְדִיִּישָׁן דִּישָׁא –**
 81 **נסר עץ גדול ועבה שיש בו חריצים עמוקים וגם יתדות חדים,**
 82 **וכשמעבירים את העץ על גבי הקשים שנשארו מדישת התבואה,**
 83 **נחתכים הקשים ונעשים תבן למאכל בהמה. אָמַר אַבְיִי מֵאֵי קְרָא –**
 84 **היכן מצאנו בפסוק שלמורג יש חריצים והוא כלי דישה, שנאמר**
 85 **(ישעיה מא טו)** 'וַהֲנֵה שְׂמֵתֶיךָ לְמוֹרֵג חֲרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפְיוֹת תְּדוּשׁ
 86 הָרִים וְתִדְק'.
 87 **מְקַרֵּי לֵיהּ רַבָּא לְבָרַיה –** רבא למד עם בנו בספרי הנביאים, ורמי ליה
 88 **קְרָא אֶהְרֵדִי –** והקשה לו את הסתירה בפסוקים. **כְּתִיב (דברי הימים א'**
 89 **כא כח)** 'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְבָּן וְגו' שקלי זהב משקל שש מאות, **וְכַתִּיב**
 90 **בפסוק אחר (שמואל ב' כד כד)** 'וַיִּקֶּן דָּוִד וְגו' אֵת הַגֵּרָן וְאֵת הַכֶּקֶר בְּכֶסֶף
 91 **שְׁקָלִים חֲמִישִׁים, הָא בִּיצֵד יתפרשו שני פסוקים אלו. אלא גוֹבָה הִיָּה**
 92 **דוד מִכָּל שְׂכָמֵי וְשְׂכָמֵי חֲמִישִׁים, שֶׁתָּן שֵׁשׁ מֵאוֹת** משנים עשר
 93 **השבטים. והוסיף רבא להקשות ואַבְיִי קָשִׁין אֶהְרֵדִי –** ועדיין יש
 94 סתירה בין הפסוקים, שהרי הָתָם – שם בספר שמואל נאמר שגבה
 95 כֶּסֶף שקלים, כלומר שקלי כסף, ואילו הָכָא בדברי הימים נאמר
 96 שנתן לארונה שקלי זהב. **אֵלָא הֵכִי קָאָמַר –** כך כוונת הפסוקים,
 97 **גוֹבָה מכל שבת שקלי כסף בשווי של חמישים שקלי זהב, שהם ביחד**
 98 **מכל השבטים כמשקל שש מאות שקלי זהב.**
 99 הגמרא חוזרת לבאר את המשנה לעיל (קכב): שנינו במשנה, משהוקם
 100 המשכן היו קָדָשִׁים קָלִים נֶאֱכָלִים (בְּכָל מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל). **אָמַר רַב**
 101 **הוֹנָא** כוונת המשנה שקדשים קלים נאכלים בְּכָל מַקְוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 102 כלומר גם במקומות שהיו מיועדים למזרעים ולערב רב, **אָבָל מַחְנֵה**
 103 **לֹא הָיוּ –** לא היה איסור באכילת קדשים קלים מחוץ למחנה ישראל.
 104 **אִיתִיבִיה –** הקשה לו רב נחמן לְרַב הוֹנָא, וּמַחְנֵת בְּמִדְבָּר לֹא הוּאִי
 105 **–** וכי במדבר לא היה איסור באכילת קדשים מחוץ למחנה ישראל,
 106 **וְהָא תַנַּיִן –** והלא שנינו בברייתא בְּשֵׁם שְׁהִיָּה מַחְנֵה בְּמִדְבָּר כְּדֵי יֵשׁ
 107 **מַחְנֵה בִּירוּשָׁלַיִם, והיינו שהמקום בירושלים לְהַר הַבַּיִת נחשב**
 108 **למחנה ישראל, ומחר הַבַּיִת עד לְשַׁעַר נִקְנָרוּ –** שער המזרחי
 109 **בעזרה נחשב למחנה לַיְהוָה, ומֵאֵי לָךְ מַחְנֵה שְׂכִינָה, וְהָן –** הן
 110 **ודין המקום משער נקנרו ולפנים כדון לפנים מהתקלעים שֶׁבְּמִדְבָּר,**
 111 **מוכח בברייתא שבמדבר היה אסור לאכול קדשים מחוץ למחנה**
 112 **ישראל, כשם שאסור לאכול קדשים מחוץ לירושלים.**
 113 מתרצת הגמרא: **אֵלָא אִימָא –** כך אמר רב הונא שקדשים קלים היו
 114 נאכלים בְּכָל מַקְוֹם מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, גם אם פרקו את המשכן ונסעו
 115 למקום אחר, במקום חנייתן השני חזרו ואוכל את הבשר. מקשה
 116 הגמרא: **פְּשִׁיטָא –** מה החידוש שבדבר. מתרצת הגמרא: **מַהוּ דִּיתִימָא**

1 משיבה הגמרא: רחב התכוונה לומר לשלוחי יהושע שהאומות כל
 2 כך פחדו עד דִּאֲפִילוּ אֶקְשׁוּי נָמִי לֹא אֶקְשׁוּ – שאפילו להתקשות
 3 לתשמיש לא יכלו. שואלת הגמרא: **וּמָנָא יִדְעָה** זאת רחב. משיבה
 4 הגמרא: **דְּאָמַר מַר –** נאמר במכילתא (יתרו פ"א), **שֶׁאִין לָךְ כָּל שַׁר**
 5 **וְנִגְדִי –** מושל) **שֶׁלֹּא כָּא עַל רַחֵב הַיּוֹנָה.**
 6 ממשיכה המכילתא: **אָמַר, בַּת עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה רַחֵב בְּשׂוֹצְאוֹ**
 7 **יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, וּיּוֹנָה (בְּל) אֲרַבְעִים שָׁנָה שְׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר.**
 8 **לְאַחַר חֲמִשִּׁים שָׁנָה נִתְגַּיְרָה וְאָמְרָה, על ידי שלשה דברים חטאתי**
 9 **בוֹנוֹת, חָבַל, חֲלוֹן וּפְשָׁתִים, לפי שהיו המנאפים עולים אליה בחבלים**
 10 **ונכנסים דרך החלון, ומתחבאים אצלה בפשתי העץ. וביקשה מה'**
 11 **ואמרה, וְהָא מַחֲוֵל לִי חֲטֵא הַזּוֹנוֹת, בְּשֶׁכֶר חָבַל חֲלוֹן וּפְשָׁתִים, שעל**
 12 **ידם הצלתי את שלוחי יהושע, שהחביאה אותם בפשתי העץ,**
 13 **והורידה אותם בחבל דרך החלון כדי שיברחו.**
 14 הגמרא חוזרת לבאר את הברייתא שהובאה לעיל (קטז): **אָמַר מַר,**
 15 **וְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים בְּיָמֵי הַיָּהוָה רָשָׁאִין לְעֵשׂוֹת בָּן, כלומר להקריב בבמה.**
 16 שואלת הגמרא: **מָנָא הֵינִי מִיָּלִי –** מנין למדים זאת. משיבה הגמרא:
 17 **דְּתַנּוּ רַבָּנֵן, נאמר בפרשת שחטי חוץ (ויקרא פ"ג א)** 'דָּבַר אֵל בְּנֵי
 18 **יִשְׂרָאֵל, דווקא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּוִין על שְׁחוּטֵי חוּץ וְאִין הַעוֹבְדֵי**
 19 **כוֹכְבִים מְצוּוִין על שְׁחוּטֵי חוּץ, לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַנְּכַרִּים**
 20 **בוֹנֵה לֹו בְּמָה לְעַצְמוֹ וּמְקַרִּיב עֲלֵיהָ כָּל מַה שִׁירְצָה.**
 21 **אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב רַב אֶחָא אָמַר רַב אִפִּי, בזמן איסור הבמות, אָסוּר**
 22 **לישראל לְסַיְעֵן לנכרים בהקרבה בבמה וְלְעֵשׂוֹת שְׁלִיחוּתָן וְלִהְקַרִּיב**
 23 **עבורם את הקרבן.**
 24 **אָמַר רַבָּה, וְלֹאֲרִינְהוּ (לְהוּ) שְׂרִי –** אבל ללמדם כיצד להקריב,
 25 מותר.
 26 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: **כִּי הָא דְאִיפְרָא הוֹרְמִין שהיתה**
 27 **אִימִיה דְּשִׁבּוּר מְלָכָא –** אימו של 'שבור' מלך פרס, שְׂרָדָה קוֹרְבָּנָא
 28 **לְרַבָּא –** שלחה קרבן לרבא, שְׁלָחָה לֵיהּ – בקשה ממנו אֲסַקִּיהָ
 29 **נִיהַלִּיהּ –** והקריבו קרבן זה לְשֵׁם שְׁמִינִים. **אָמַר לְהוּ רַבָּא לְרַב סַפְרָא**
 30 **וְלְרַב אֶחָא בַר הוֹנָא, וְלוֹ וְדַבְרוּ תַרְוֵי עוֹלָמֵי גוֹלָאִי –** לכו וקחו שני
 31 בחורים גוים בני אותו גיל, וְהוֹן הִיכָא דִּימְסַקָא יִמָּא שִׁרְמוּן – וראו
 32 היכן הים העלה שרטון ונעשה שם יבשה, ועל קרקע חדשה זו יקריבו
 33 את קרבנה. וְשִׁקְלוּ צִיבֵי חֲרָתֵי – וקחו עצים חרשים שלא השתמשו
 34 בהם, וְאִפִּיקוּ נוֹרָא מִמְרָא חֲרָתָא – והוציאו אש ממכוש חדש העשוי
 35 ברזל חזק, על ידי הכאתו בכח על האבן, והדליקו את העצים
 36 וְאֲסַקִּיהָ נִיהַלִּיהּ – והבחורים יעלו את הקרבן לְשֵׁם שְׁמִינִים.
 37 **אָמַר לֵיהּ אַבְיִי לְרַבָּא, בְּמֵאֵן –** כשיטת מי יש צורך בעצים חרשים,
 38 **כְּרַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ, דְּתַנַּיִן, רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ אֹמֵר, נאמר**
 39 **בפרשת הקטרת העולה (ויקרא א ח)** 'עַל הַעֲצִים וְגו' אָשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ/
 40 **הוקשו עצים למזבח, מֵה מוֹבָח צִרִיךְ שִׁיבּוּהוּ מֵאֲבָנִים חֲדָשׁוֹת וְשֶׁלֹּא**
 41 **יִשְׁתַּמְשׁ בּוֹ הַדְּיוּמָן, אִף עֲצִים שִׁמְקִטִירִים בהם צִרִיךְ שִׁיחֵיהוּ חֲדָשִׁים**
 42 **שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶן הַדְּיוּמָן. ומקשה אַבְיִי: וְהָא –** והלא מורה רבי
 43 **אֱלֶעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ בְּכַתְּבָה שֶׁאִין צוֹרֵךְ בַּעֲצִים חֲדָשִׁים. דְּתַנַּיִן, בדוד**
 44 **שקנה מארונה את הגורן שהיה בשדהו ואת הנלוה לו, כדי לבנות**
 45 **שם במה, ולבנות שם את בית הבחירה. ומצאנו סתירה בין שני**
 46 **פסוקים בענין התשלום לארונה. כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר (דברי הימים א' כח)**
 47 **'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְבָּן בְּמִקְוֹם, שְׁקָלֵי זָהָב מִשְׁקָל שֵׁשׁ מֵאוֹת' וְגו', וְכַתִּיב**
 48 **בפסוק אחר (שמואל ב' כד כד)** 'וַיִּקֶּן דָּוִד אֶת הַגֵּרָן וְאֵת הַכֶּקֶר בְּכֶסֶף
 49 **שְׁקָלִים חֲמִישִׁים, הָא בִּיצֵד יתיישבו הפסוקים.**
 50 הברייתא מביאה שלשה יישובים: (גובה מכל שבת ושבת חמישים
 51 שָׁן שש מאות רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי בקר (ועצים)
 52 ומקום מזבח בחמישים וכל הבית כולו בשש מאות רבי אלעזר בן
 53 שמוע אומר בקר ועצים ומקום מזבח בחמישים וכל הבית כולו בשש
 54 מאות)
 55 א. בשמואל מדובר על קניית מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ בְּחֲמִישִׁים שקלי כסף,
 56 וְאֵת כָּל הַבַּיִת של הגורן קנה דוד בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שקלי זהב, ועל כך
 57 מדובר בדברי הימים.
 58 ב. רַבִּי אֹמֵר בְּשֵׁם אָבָא יוֹסִי בֶּן דוּסְתַאִי, בשמואל מפרש שדוד

באותה עיר, פּלְבֵי קוֹלְטוֹ - עירו קולטת אותו, כמו שהיה במדבר, 42
 שלויים שהיו במחנה לוי והרגו בשוגג, מחנה לוי קלט אותם. 43
 שואלת הגמרא: מאי קרא - מהו הפסוק שנלמד ממנו שכן לוי שגלה 44
 לפלכו, פלכו קולטו, אמר רב אהא פריה דרב איקא, נאמר בפרשת 45
 ערי מקלט (במדבר לה כז) 'כִּי בְעִיר מְקַלְטוֹ יֵשֵׁב, ויש לדרוש, עיר 46
 שְׂקַלְטוֹתוֹ כְּכָר, כלומר, אף שצריך לגלות לשכונה אחרת מכל מקום 47
 אינו צריך לגלות לעיר אחרת כיון שעירו כבר קלטה אותו. 48
 שנינו במשנה (לעיל קיב): פֶּאֱוֹ לְגִלְגָל הוֹתְרוּ הַבְּמוֹת. הגמרא מביאה 49
 ברייתא שמבארת מה היו מקריבים בבמה: תָּנּוּ רַבִּינָן, כָּל קָרְבַּן שֵׁאִינוּ 50
 חובה אלא נִדְרֵי וְנִזְבֵּי, כלומר בא בנדר או בנדבה, הִיָּה קָרֵב בְּפִמָּה 51
 הקטנה, ואילו בבמה הגדולה הקריבו הציבור קרבנות חובה. וקרבנות 52
 שֵׁאִין נִדְרֵי וְנִזְבֵּי - שאינם באים בנדר או בנדבה, כגון חטאות 53
 ואשמות של יחיד שהם קרבנות חובה, אִין קָרֵב בְּפִמָּה הקטנה ואף 54
 לא בגדולה. 55
 מוסיפה הברייתא: קרבן מִנְחָה וְזִזְיוֹת - וקרבנות שמביא הנזיר 56
 (בתום ימי נזירותו בטהרה או כשנטמא), קָרִיבִין בְּפִמָּה קטנה, משום 57
 שגם הם באים בנדר ונדבה, שהרי הוא קיבל על עצמו את הנזירות, 58
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְחַכְמִים אומרים, לא קָרְבוּ בבמת יחיד אֶלָּא 59
 עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים בְּלֶבֶד אבל לא הקריבו מנחות ולא קרבנות נזירות. 60
 רַבִּי יְהוּדָה אומר, כָּל שֶׁהֻצְבֹּר וְהִיָּחִיד מְקַרְבִּין בְּאֵהֶל מוֹעֵד 61
 שְׂפַמְדָּבָר, מְקַרְבִּין בְּאֵהֶל מוֹעֵד שְׂבַנְגִּלְגַל. כלומר אין הברדל בין אהל 62
 מועד שבמשכן לבין אהל מועד שבנגלגל שנקרא במת ציבור. 63
 והחידוש בדברי רבי יהודה הוא, שבבמת ציבור ניתן להקריב גם 64
 חובות של יחיד כגון חטאות ואשמות, כשם שהקריבו במשכן. 65
 ומדבריו נלמד, שלדעת רבי מאיר וחכמים לא הקריבו בבמת ציבור 66
 קרבנות של יחיד כלל ואף לא קרבנות חובה, ובוזז הם נחלקו. 67
 שואלת הברייתא: אם כן לפי רבי יהודה מה הברדל בין הזמן של 68
 אֵהֶל מוֹעֵד שְׂפַמְדָּבָר לבין הזמן של אֵהֶל מוֹעֵד שְׂבַנְגִּלְגַל. משיבה 69
 הברייתא: בזמן של אֵהֶל מוֹעֵד שְׂפַמְדָּבָר לא הָיוּ כְּמוֹת מוֹתְרוֹת, 70
 אבל בזמן של אֵהֶל מוֹעֵד שְׂבַנְגִּלְגַל הָיוּ כְּמוֹת מוֹתְרוֹת, אבל לענין 71
 ההקרה בבמת ציבור עצמה אין הברדל בינה לבין המזבח שבאהל 72
 מועד שבמדבר. וּבְמִתּוֹ - אבל בבמת יחיד שְׂבַנְגִּלְגַל בְּרֵאשִׁי נְגוּ, לא הָיָה 73
 מְקַרְבֵי עֲלִיָּה אֶלָּא עוֹלָה וְשִׁלְמִים. 74
 וְחַכְמִים אומרים, כָּל שֶׁהֻצְבֹּר מְקַרְבִּין בְּאֵהֶל מוֹעֵד שְׂפַמְדָּבָר 75
 מְקַרְבִּין הַצִּיבּוֹר בְּאֵהֶל מוֹעֵד שְׂבַנְגִּלְגַל, וְכֵן וְכֵן - וגם במדבר וגם 76
 בגלגל לא קָרְבוּ יְחִיד אֶפִּילוּ בבמת ציבור, אֶלָּא עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלֶבֶד 77
 ולא מנחות ונזירות, והגמרא להלן מבארת במה שונה שיטת חכמים 78
 הנזכרים כאן משיטת חכמים שנזכרו לעיל לאחר דברי רבי מאיר. 79
 לדעת כל התנאים שנזכרו עד כאן, לענין קרבנות ציבור לא היה 80
 הברדל בין אהל מועד שבנגלגל לבין אהל מועד שבמדבר, אולם רַבִּי 81
 שְׂמַעוֹן אומר שאף ציבור לא הקריבו בבמה גדולה אֶלָּא פְּסָחִים 82

נִמְצְאוּ זָבִין וְזִמְמֵי מֵתִים הַמוֹתְרִים בַּמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, מִשְׁתַּלְחִין חוּץ 1
 לַמַּחֲנֶה אַחֵת, כלומר רק מחוץ למחנה שכינה, וְהַתּוֹרָה אֹמְרָה (במדבר 2
 א ה) 'וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם, בפסוק נכתב 'מחניהם' בלשון רבים, 3
 כלומר שני מחנות, ואמרה תורה, תָּן מַחֲנֶה לְזֶה - עליך לשלח את 4
 טמאי המתים מחוץ למחנה אחד והוא מחנה שכינה, והם מותרים 5
 לשהות במחנה לוי, וּמַחֲנֶה לְזֶה - ועליך לשלח את הזבים ובעלי 6
 קרי מחוץ למחנה נוסף מלבד הראשון, והיינו גם חוץ למחנה לוי. 7
 ועל כרחק שבשילה היה גם מחנה לוי, כדי שיהיה אפשר לקיים 8
 שילוח זבין ובעלי קרי מחוץ לשני מחנות, ורק מחנה ישראל חסר שם. 9
 הגמרא מקשה על רבה שהוכיח שבשילה לא היה מחנה ישראל: 10
 אָמַר לִיָּה רַבָּא לרבה, אֶלָּא מאי, לשיטתך שִׁמְחָנָה יִשְׂרָאֵל לֹא הוּאִי 11
 - לא היה נִמְצְאוּ זָבִין הַמוֹתְרִים בַּמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וּמַצְוֵי עֵינֵי הָאֲסוּרִים 12
 בַּמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, מִשְׁתַּלְחִין לְמִקּוֹם אַחֵד, כלומר חוץ למחנה לוי, 13
 וְהַתּוֹרָה אֹמְרָה בַּמְצוּרָה (ויקרא יג נו) 'פֶּדֶד יֵשֵׁב, כלומר שְׂלֵא יֵשֵׁב 14
 טָמֵא אַחֵר עִמּוֹ, אלא רק הוא לבדו. 15
 אֶלָּא מתוך רבא, לְעוֹלָם - באמת בּוֹלְהוּ תִלְתָּא הוּוּ - בשילה היו כל 16
 שלשת המחנות ושילחו מהם את הטמאים כל אחד לפי דינו, וּמֵאִיר - 17
 ומה שנאמר בברייתא שְׂלֵא הָיוּ אֶלָּא שְׁתֵּי מַחֲנוֹת, הכוונה היא 18
 לְקַלְיוּתָּהּ, כלומר מחנה לוי בשילה לא קלט רוצח בשגגה, והיה 19
 עליו לנוס לעיר מקלט אחרת כדי שגואל הדם לא יהרגנו. 20
 שואלת הגמרא: אם כוונת הברייתא לומר שבשילה מחנה לוי לא 21
 קלט, מִכְּלָל - משמע מזה דְּכַפְמְדָּבָר הוּאִי קְלִטָּה מַחֲנֶה לְזִוְיָה - 22
 שבמדבר היה מחנה לוי קולט, האמנם זה כך. משיבה הגמרא: אִין 23
 - אכן כן, וְהָא תְּנִינָא - וכך גם שנינו בברייתא, נאמר בפרשת הורג 24
 בשגגה (שמות כא יא) 'וְאֶשֶׁר לֹא צָדָה וְגו' וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֶשֶׁר יָנוֹס 25
 שְׂמָהּ, יש לפרש שתיבת לך' משמעותה בְּחַיִּיהָ, והיינו שהקב"ה 26
 הבטיח למשה שיזכה בחייו להפריש ערי מקלט עבור הורגים בשגגה, 27
 וכך היה שבסוף ארבעים שנה הברדל משה שלש ערי מקלט כמובא 28
 בספר דברים (ד מא). 29
 כמו כן יש לפרש 'ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה', כאילו אמר 30
 'אשים את מקומך שהוא מחנה לוי למקלט אֶשֶׁר (הרוצח) יָנוֹס 31
 שְׂמָהּ. מְלִמֵד שִׁמְנִלְוִין את ההורג בשגגה בהיות בני ישראל בְּמִדְבַר 32
 אל מקום מקלט שלא יהרגנו וגואל הדם, וְלִחְיָקֵן היו הרוצחים גוֹלִין 33
 במדבר, לַמַּחֲנֶה לְזִוְיָה שהוא מקומו של משה. וכן כאשר נכנסו ישראל 34
 לארץ, היו ארבעים ושמונה ערי הלויים משמשים לערי מקלט. 35
 יש לפרש את הפסוק 'ושמתי לך מקום' באופן נוסף, שתיבת לך' 36
 מכוונת לכל בני לוי, והיינו שאם אחד מהלויים הרג בשוגג הרי הוא 37
 גולה. מִכָּאֵן אֹמְרוּ - ללמדו שְׂכָן לְזִי שְׂהִיָּה גַר באחד מארבעים 38
 ושמונה ערי הלויים שְׂהִרְגַּנּוּ בשוגג, גוֹלָה מִפְּלֶדֶד - מעיר שהיה גר בה 39
 לְפִלְדֵי - לעיר אחרת של לויים. וְאִם נָלָה לְפִלְבּוֹ, כלומר אם הלוי 40
 הרג בשוגג בעירו ולא נס לעיר אחרת אלא נס לשכונה אחרת 41

המשך ביאור למס' זבחים ליום ראשון עמ' ב

אֶחָדָה הִיָּתָה וְחִיל עֲזֵרַת נְשִׁים הִיא נִקְרָאת, וְלֹא הָיוּ עוֹנְשֵׁין עֲלֶיהָ 8
 על מי שנכנס לשם בטומאה. וּבְשִׁילָה לֹא הָיוּ אֶלָּא שְׁנֵי מַחֲנוֹת 9
 בְּלֶבֶד. שואלת הגמרא: הִי מִיִּנְיָהוּ לֹא הָיָה - איזו משלשת המחנות 10
 לא היתה בשילה. משיבה הגמרא: אָמַר רַבָּה מִסְתַּבְּרָא דְּמַחֲנֶה לְזִוְיָה 11
 הוּאִי - היתה שם, ומחנה ישראל היא החסרה שם. דְּאִי סִלְקָא דְּעִתְקָךְ 12
 שִׁמְחָנָה לְזִוְיָה לֹא הוּאִי - לא היתה שם, 13

אִיפְסָלוּ בְּיוֹצֵא - שמה תאמר שעם פירוק המשכן ומסע המחנות 1
 נפסל הבשר כדן יוצא חוץ למקומו, קָא מְשַׁמְעֵן לָן שאין הבשר נפסל 2
 בכך. שואלת הגמרא: וְאִמָּא חֲבִי נָמִי - ושמה באמת הבשר נפסל. 3
 משיבה הגמרא: אָמַר קְרָא - נאמר בפסוק בפרשת המסעות (במדבר ב 4
 ט) 'וְנִסַּע אֵהֶל מוֹעֵד', אף על פי שְׂנַסַּע עֲרִיבֵין אֵהֶל מוֹעֵד הוּא. 5
 הגמרא מביאה תנא שלדעתו היתה מחנה רביעית: תְּנִינָא רַבִּי שְׂמַעוֹן 6
 בֶּן יוֹחֵי אומר, מלבד שלשת המחנות שנזכרו לעיל, עוֹד מחנה 7